

# HRVATSKA RIEČ

Predplatna cena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donasnjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 saviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuzivo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 12 para peti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

## Državna nužda.

U Austro-Ugarskoj medju odlučujućim krugovima od njeko doba sve više zahvaća maha misao državne nužde, njoj bi se imalo sve i svatko pokoravati, bez obzira na druge potrebe raznih naroda. Država postaje za njih njeko biće uzvišeno, netaknjivo, koje svoj cilj ima u sebi i koje postoji za sebe. Država je za njih nešto absolutna kao njeko božanstvo, kojemu ima sve služiti. Razni narodi su samo službenici toga absolutnoga, oni se imaju njemu pokoravati i njemu služiti. Narodi bi imali biti njeka vrst kotača u stroju, koji radi za sebe i koji nepozna druge svrhe nego uzdržavanje samoga sebe.

Ova misao ovakove države sve to više se nastoji pretvoriti u djelo od kada vladaju Aehrenthal, Bienerth i Wexlerle politikom Austro-Ugarske. Po njima je današnje uređenje države netaknjivo, absolutna nužda, pa poduzimaju sve moguće da to uređenje uzdrže.

Nu to shvaćanje gospode vlastodržaca austro-ugarske monarhije je nepravedno i po tom u trajno djelo neprovedivo. Jer kako može biti za Hrvate i većinu Slavena nepromjenjivo i nužno današnje stanje? Zar oni nisu u svemu zapostavljeni, zar nisu izručeni gospodstvu ne države kao bića pravednoga za sve narode, nego povlasti dvaju plemena, hiru malobrojne oligarhije, u Austriji njemačke, a u Ugarskoj magjarske?

Dakle današnje uređenje države može biti za stanoviti broj Niemaca i Magjara nešto savršeno, ali ne za narode zapostavljene. I za to kad njemački ili magjarski vlastodržci javu da državni stroj ne može raditi, što da je od velike štete po razne narode; kad se priete strogim mjeram proti narodima, koji su sa današnjim stanjem nezadovoljni; kad nami Hrvatima sprječavaju ustavni život u svim našim zemljama; kad u našim zemljama i sa raznim dijelovima našeg naroda rade što hoće; kad su prisiljeni zatvarati parlamente i voditi državu bez da se to vodstvo oslanja na povjerenje raznih zakonodavnih tijela, pače i proti njima, oni ne dokazivaju da je današnje uređenje absolutno dobro, nego da je relativno, veoma zlo i da su prisiljeni upotrebljavati silu ako će da ga uzdrže.

Dakle okolnost da se u Austriji i u Ugarskoj mora vladati bez parlamenta dokaziva obratno od onoga što vlastodržci hoće da utvuje podređenim narodima kao nužno i korisno.

Njemačke novine nariču da je obstrukcija slavenske jednote zapriječila najprio nli veoma nužnih zakona, a onda uređenje željezničkih mreža u svim zemljama i trgovačke odnose sa balkanskim narodima i tim da je prouzročila velikih šteta radništvu i svim slojevima pučanstva. Po njima slaveni su radili najviše proti slavenima. A da se to neprijateljstvo, to štetno djelovanje proti naravi zapričedi, da se državi omoguću da radi za sebe i po sebi, vlada je poslala kući zastupnike naroda.

Kako u Austriji, tako je i Ugarskoj. Vlada nemože imati od parlamenta sve što je nužno državi. Poslanici naroda su stvar suvišna, luksus, kojim se vlade nakite kad im treba da se pred Evropom izkažu. Inače one mogu biti i bez svega toga nakita.

Nego stalno je da ovako ne može uvijek trajati. Država kakva je danas treba da upotrebi veoma mnogo nasilnih sredstava, i posve često, a da bi mogla to raditi bez da izazove reakciju. Svako nasilno sredstvo, svaka protu-kaknost ipak se s vremenom osvećuje; i male skupine mogu sprječavati svaki zakonodavni rad. A vladati bez zakonodavnih tijela nije moguće nego u absolutističkoj državi. Ako smo pak u istinu u takovoj državi, koja se izkazuje da je istavna, a u njoj se uporabljava absolutizam, to je veoma nezdrav i nenaravan pojav. To bi dokazivalo da u toj državi vladaju takovi odnošaji da se silom guši glas većine pučanstva.

Prema tomu očekivat je, da će se većina pučanstva malo po malo pripraviti i naći put da dodje do uvažjenja. A taj put je uprav pro-

tivan onoj misli, koju u Beču proglašavaju dogmom. Naime država nije cilj sebi samoj, nego je njezin cilj usrećiti sve narode koji ju sačinjavaju.

I narodi će svjesti da nema zakona nad zakonom samouzdržavanja nastojati da u državi Austro-Ugarskoj nadju sebi dostojno mjesto, gdje im neće drugi otmati što njih ide i što im može jamčiti nesmetani napredak i razvitak.

Prema tomu narodi potpuno znadu da nije nesreća što današnja uredba države ne može da pravilno djeluje, nego da bi bila nesreća za njih baš obratna, kad bi naime država mogla preko njih raditi što i kako hoće. A to ona trajno neće moći, ako neće da sama sebe uništi. Radi toga narodi znadu, bez da im itko kaže, jer je to u prirodi i poretku raznih zemalja ove monarhije, da je jedina prava nužda države pravedna preuredba njezina na način, da u njoj ne bude tlačanih i izrabljivanih naroda.

Korak bliže toj preuredbi jest svako nasilno sredstvo raznih vlada austro-ugarskih. Jer kad se sva nasilna sredstva izrabe i izgube svoju moć nastupa ona istinita nužda država, prava razdioba posala i užitaka, koje narodi imaju dati državi i imati od države.

## Obća glavna skupština „Zadružnog Saveza“.

(Naše osobito izvješće.)

Na 7. t. mj. u velikoj dvorani „Hrvatske čitaonice“ u Zadru, bila je držana glavna skupština „zadružnog saveza“.

Predsjedao je Dr. Marović. Vladu je zastupao savjetnik Visković, zemaljski odbor prisjednik Simić, pok. polj. vieće predsjednik knez Borelli.

Od 137 zadruga, što broji danas naš zadružni savez bilo je zastupano 104. Tu vam je bilo seljaka, doktora prava, liečnika, činovnika, svećenika, učitelja, veleposjednika i zastupnika. Baš sam se divio viditi onu liepu dvoranu, izpunjenu raznobojnom nošnjom odjela učesnika. Izgledala je ko neki narodni sag.

Skupštinu je otvorio predsjednik točno u pol 9 sati pozdraviv prisutne veoma sočnim govorom izrečenim u pučkom stihu. Ovaj govor na prisutnike učinio je veoma liepi utisak.

Iza kako je bio odabran g. Vrsalović da vodi zapisnik, g. Duijšin ovjerovitelj zapisnika, a g. V. Kulčić i profesor Stefanini kao skrutatori, prešlo se je na dnevni red.

Ravnatelj zavoda g. I. Antičević pročitao je iscrpljivo izvješće o radu saveza kroz god. 1908. Iz istoga se razabire, da je na 31/12. g. 1908. „savez“ razvio prvu godinu svoga rada. Kroz ovo vrijeme pristupilo je u „savez“ 116 zadruga 20.516 članova i to: 80 Raffeisenovih zadruga, 8 pučkih štedionica, 3 viinarske zadruge, 2 uljarske zadruge, 4 ribarske zadruge, 1 mliješkarska zadruge, 14 potrošno-obrtnih zadruga, 2 ružmarinske zadruge, i 2 razne.

Kroz prošlu godinu bilo je ukupno poslovnih dijelova 345 u iznosu od 34.500 K, sa jamčevnom glavnicom K 1.725.000. Zajmova je zadrugama udieljeno 1.161.859 i 76 K. Bilo je položeno na štednju 2.092.090-54 K, od kojih pridignuto kroz godinu 1.509.884-06. Naprama ovome odpalo je na svaku zadrugu 11.867 K uložaka, a 14.336 K zajmova, a na svakog člana družinara K 60 uložaka, a 80 zajma. Ukupni blagajnički promet iznašao je 6.180.906 i 16 K, a ukupni promet novca 15.019.403 i 20 K. Čisti prelićak na novu godinu iznašao 30.572-28 K.

Osim gornjih članica od početka tekuće godine pristupila je u „savez“ 21 zadruga, tako da ih je danas ukupno 137. Jamstvo poslovnog udiela „saveza“ iznosi danas 2 i pol milijuna K. Za čitanja ravnateljeva izvještaja vladajuća K. Za čitanja ravnateljeva izvještaja vladajuća K. Za čitanja ravnateljeva izvještaja vladajuća K. Za čitanja ravnateljeva izvještaja vladajuća K.

Ovaj izvještaj radišnog g. Antičevića još je jedan dokaz kako pučki učitelj svojim radom i nastojanjem zna svoj stališ prodičiti, pa

i onda kad se od njeg odieli, što neka mu bude na diku.

Za ovim prešlo se je na izvještaj o učinjenim revizijama članica. Ob ovom izvjestio je revizor g. M. Vrsalović. Iz njegova izvjestaja se razabire, da je on revidirao i ostali članovi „saveza“ 56 zadruga i da su podali upute, kako da se odstrane opaženi nedostatci.

Sam priznaje veliku potrebu što ćečseg pregledanja članica, a osobito u početku njihova poslovanja.

Predsjednik nad. odbora S. Duijšin pročitao skupštinu zapisnik nad. odbora, koji predlaže da se podeli upravi „saveza“ absolutorium, budući isti našao sve račune, knjige, a tim i poslovanje u potpunom redu. Predlog nad. odbora iznesen preko Duijšina bio je primljen jednoglasno.

Za ovim prešlo se je na dnevni red, te su se pretresale tačke o dobitcima na poslovne dijelove, doprinosu pojedinih zadruga članica savezu i visini zajma do koga može da savez dopre. Pri svim ovim tačkama razvila se je veoma zanimiva razprava. Srce je slušatelja uživalo slušajući ona takmenja, ono bodrenje, one opazke pojedinih utjecatelja. Nitko ne bi reko, da se u toj prostranoj dvorani nalaze ljudi raznog stališa i raznobojne hrvatske šare; jer je sve tako bratski išlo i svaki se je taktio, kako da poda svoju ručicu ovom novorođenčetu našeg ekonomnog spasa, č da se osovi i u što kraćem roku postane cio čovjek, oko koga će se okupiti njegova sitna dječica, te svi skupa pod barjakom na kom je napisano: nezavisno napred k boljoj narodno-gospodarskoj budućnosti, prokrčiti put slozi i narodnom boljku.

Ovo bratsko takmenje, ovaj prijateljski vez najbolje se je očitovao pri biranju uprave i nadzornog odbora, kadno jednodušno bijahu u upravu birani: Dr. Mate Drinković, A. Jeličić, Dr. Negrini, Don Frano Ivanišević i Dr. Marović. Ova dva zadnja bijahu i do sada prvi podpredsjednici, a drugi predsjednik našega „saveza“ kojima se uz ostale pčele radilice, a nposeb ravnatelja Antičevića, ima pripisati u zaslugu ovaj liepi i baš krasni napredak ove prekorisne ustanove.

U nadzorni odbor birani su: Duje Mikaičić, Miho Jeramaj i Krsto Rajković. Skupština izrazila je svoj zahvalnost g. D. Mikaičiću na njegovom dosadanjem radu kao članu uprave i osobito priznanje.

Pošto je g. predsjednik Marović zahvalio skupštini nad jednodušnosti, koja je vladala, ostavlja, a da se malo odmori predsjedničko mjesto vel. Don Frani Ivaniševiću.

Don Frano Ivanišević podjeljuje rič nadučitelju Belamariću. Belamarić u svom govoru spominje pitanje ribarskog zadrugarstva na našim obalama i navodja razlog propadanju našeg ribarstva. Statističnim podatcima podkriepiljuje svoje navode, iz kojih se razabire naša gorzna zapuštenost i nazadak našeg ribarstva u svakom pogledu, koje je izloženo svakojakoj milosti i nemilosti tudnjina. Govori o Madjarima i njihovoj svezi sa Talijanima, veleći, da im je čud ista, a i srce jednako razpoloženo, kad se radi o našim sinjim žalima. Apeleluje na prisutne da u svojoj duši stvore čvrsto uvjerenje kako je prieka nužda, da mi u Dalmaciji osnujemo svoje samosvojno ribarsko društvo, koje će biti za naše ribarstvo i ribarsko zadrugarstvo ono, što je pokrajinsko gospodarsko vieće za naše gospodarstvo na kopnu. Brojkama dokazuje, kako imamo pravo na podjelu imovine „Austrijanskog ribarskog društva“ u Trstu i na dobar dio one iz „Pio fondo di Marina“ u koji naši ribari doprinášaju svojim globama, a nemaju nikakova prava pomoću u svojoj starosti i nemoci.

Pošto je brojkama dokazao, da bi ovo naše društvo moglo cvasti i napredovati na sveobće korist zapuštene ribarske kaste i našeg ribarstva završi apelirajući na prisutne da se sjete rieči velikog ribarskog prijatelja koji je rekao, da nijedan narod, ni jedna država, nemože se nazvati sretna, bogata i napredna, bez bogatstva svoga mora.

Predložio je dva zaglavka, koja su bila usvojena, kao i cieti govor uz sveobće pljeskanje i čestitanje.

G. prof. Stefanini govorio je za združenje svih naših novčanih zadruga, a nakon toga vel. Don Frano Ivanišević uz odobravanje, ali u isto doba žalosno i tužno sućučenje, govorio je o magjarskoj agrarnoj banci i nje utjecaj na potlačenu našu braću u Erceg-Bosni. Skupština pratila je pažljivo i njegovo razlaganje o radu svih jugoslavenskih novčanih zavoda na obću korist, a nposeb onu naše braće u Bosni i Hercegovini. Ovaj govor ili bolje izvještaj Don Frane Ivaniševića dirljivo je djelovalo na prisutne i svacije lice izgledalo je ko da vapi osvetljivim gnjevom napram lukavom teutonu i divljem Aziatu. Obi ovom bio je primljen važni zaključak, koji se uzdamo da ne će ostati mrtvo slovo.

G. V. Kulčić iztaknuo je u svom govoru tri vrlo dobre želje, koje je uprava i usvojila, a kad se oživotvore i provedu u djelo stalni smo, da će biti od obće koristi našem zadrugarskom napredku.

Pošto je skupština izrazila, na predlog vel. Vukića prosvjed protiv toga, što se pučkim učiteljima zabranjuje baviti gospodarskim zadrugarstvom, ista bi zaključena, a druga za god. 1910. urečena u našem Krešimirovu gradu.

U 2 sata bio je skupni objed u prostorijama „Hrvatskog Sokola“. Preko objeda posjetili su učesnike zastupnici Don Ivo Prodao, Dr. Dulibić i Matulina; te g. knez Borelli.

Palo je dosta liepih nazdravica. U 4 sata skupštinar se razidioše, uz poklik našteniku grada Šibenika: „Do vidova od godine u Krešimirovu gradu!“ Dobro nam došli!

## Naš brzojavni ured.

Šibenik.

Dodatno našoj viesti u predprošlom broju, da se namjerava prenieti iz Šibenika Hughesove aparate, koji su bili tu skoro tek namješteni u svrhu pospješnog poslovanja u brzojavnoj službi, doznajemo, da se ne samo odavde daju aparati, nego se uobće kane opozvati svi ona poboljšanja, koja su bila namijenjena mjestnom brzojavnom uredu, kao direktni spoj sa Trstom, povišenje činovničkog osoblja. Izgleda samo, da će novo postavljene kabele Šibenik-Pulj ipak ostati, ali da će biti namijenjen drugim svrhama. Što bi moglo potaknuti vlasti na tako naglu promjenu, nije dano razabrati. Šibenik je bio naime određen glavnom brzojavnom stajacijom, koja je imala da prima i dalje proslijedjuje brzojavke iz Bosne. Sad, rek bi, da će Bosna dobiti izravni spoj sa Trstom, te se vlastim čini suvišnim svako bolje uređenje naših prilika u brzojavnom saobraćaju. Osim dviju linija, tako zvanih omnibus, izmedju Zadra i Šibenika, drugih sveza sa svietom ne bismo imali. Ipak je tu postavljen kabel, koji je zapao državu koji milijun kruna! Možda su po sriedi kakovi vojnički, politički, diplomatski i Bog zna kakvi drugi obziri, ali svakako ove hitne promjene preko noći ne bi bacile dobro svjetlo na temeljitost i promišljenost nadležnih čimbenika u stvaranju svojih odluka. Našem bi se gradu pak naniela ogromna šteta, kad bi mu se uzkrilo izravni telegrafski spoj sa Trstom koji je tuskora nakon folkih traženja i zagovaranja bio uzpostavljen. Trgovalčko-prometne prilike Šibenika i cietog njegovog okružja takove su, da bez direktnog spoja se trgovačkim središtem ne mogu se ni dalje razvijati, ni uzdržati se na postojećem stepenu napredka.

Radi toga teško je vjerovati u glasine, što se pronose. Kad se danas nastoji, da se prometne prilike svugdje unaprede i promiču, ne možemo vjerovati, da će u tomu samo naš grad biti iznimka; da će se njemu čak oduzeti ona poboljšanja, koja su mu bila namijenjena, i koja su se ostvarila.

Pri faktičnoj obstojnosti svih uvjeta i svih zgodnih prilika, samo, da ne rečemo drugo,

nepromišljenost i nerazboritost ili kakva pizma mogla bi navesti vlasti na taj korak, koji u sebi nebi bio ničim opravdan, a bio bi nepravedan te bi nas neizmerno štetovao.

## Jedna zanimiva tiskanica.

Poštanskim paketima, koji se odpremaju u Magjarsku i Hrvatsku treba prema postojećim propisima prilagati statističko očitovanje robe, ili kako ga službeni prevadjac pogriješno označuje „izjava.“ Taj jeziko-slovnj nesmisao mogao bi se još oprostiti, ali što mora izazvati naš određiti prosjed jest okolnost, da dotična tiskanica govori samo o „Ugarskoj.“ Hrvatska je tu naprosto utopljena u Magjarsku, jer, nemojmo se više varati, Magjarska i Ugarska su sinonimi.

Službena Austrija ne smije unatoč dualizmu govoriti samo o Magjarskoj, a razumjeti ovamo i Hrvatsku. Abstrahirajući od hrvatskog državnog prava, ustanovljuje već magjarsko hrv. nagodba izričito, da su Magjarska i Hrvatska državna „zajednica“, a pošto još naročito priznaje, da je Hrvatska poseban politički teritorij te za tu zajednicu ne ustanovljuje diplomatskog imena, jasno je Hrvatska jedan, a Magjarska drugi dio državne zajednice.

Kad se pako o obima hoće da govori, treba ih nazivati njihovim pravim imenom: Magjarska i Hrvatska, ali samo „Ugarska“, ni pošto. Na potonju nomenklaturu nije hrvatski narod nikad pristao, dapače ni službena Hrvatska.

Za unutarnju službu upotrebljavala je do sada službena Austrija, govoreći o Magjarskoj i Hrvatskoj, formulu „zemlje krune sv. Stjepana“ ili „zemlje ugarske krune“, analognu onoj „kraljevine i zemlje, zastupane u carevinskom vieću“. To doduše gledom na Hrvatsku nije narodu našem nikad išlo u glavu, jer se on nikad nije odrekao svog historičkog i diplomatskog naziva, Croatia, pa su u tom smislu hrvatski delegati na zajedničkom saboru prije dvie godine učinili i shodnu izjavu. Nego, prije pomenuti naziv, i ako anonimn, nije trislajstaničnu izjavu kao jednu cjelinu, već kao skup zemalja barem u unutrašnjem prometu monarhije.

Sad je najedared i taj neudni naziv zapušten, te ga se je zamienilo sa „Ugarskom“. Nema tu više „posestirnih kraljevina“, niti „nuzemalja“ (Nebenländer); sva ta imena, koja vlastodržci davahu kraljevini Hrvatskoj mjesto njenog pravog imena, izčežuše iz službene nomenklature, Austrija i Magjarska neće više da znadu za obstanak staroslavne i nikad po nikom osvojene kraljevine Hrvatske. Pa kako da joj i na jednostavnim statističkim očitovanjima robe daju mjesta?!

Ali to zabašurivanje ne koristi ništa; Hrvatska postoji, a mi se nadamo u višoj pravdu i snagu našeg naroda, da će ona uvijek biti tvrdi orah za one, koji ju budu htjeli progutati.

Svakako upozorujemo naše narodne zastupnike u Beču, neka protiv prigovorenoj stilizaciji navedenih i drugih sličnih mnogobrojnih tiskanica, dignu svoj glas i traže remediuru, jer su one proizvod sustavnog zapostavljanja legitimnih prava naroda hrvatskoga, koje se ne smije prevadjati bez očeštog protesta od strane opunovlaštenih narodnih predstavnika.

## „Hrvatski Sokol“ u Drnišu.

U nedjelju, dne 4. t. mj. poslie četirigodišnjeg međusobnog trvenja naš hrvatski „Sokol“ opet korporativno istupio vani, praćen Petro-

## Priručnik za ribara.

Kod ljudi, koji se bave gojenjem kamenica u zadnje doba, pobudila je osobitu zabrinutost glasina, širena preko novina ne zaisto prijaznih ribarstvu, pa ni našim žalama, da i naše kame-nice nose na sebi klicu tifo — kolerične zaraze.

Po nalogu vlada Francuzke, Englezke i Amerike, bavili su se proučavanjem tifo-kolerične zaraze na kamenicama sljedeća lica:

Bouchon-Brandely, prof. Graucher, prof. Herdman, Dr. Mosny, I. M. Petit, prof. A. Sabalier, Dr. Thorne i mnogi drugi.

God. 1899. kad se je držala u Italiji higijenična konferenca i to u Como, na istoj podrobno je razvio ovo pitanje Dr. Basdoni-Ureduzzi iz Milana.

Između svih razprava ovih znamenitih utje-njaka osobita je značaja izraživanje zlooga prof. Herdmana i njegova druga prof. Boyce, poduprta kemičarom Dr. Kohn-om.

Oni su u „Proceedings of the Rooyal Society“ svezak LXIV. str. 239—241 izmili svoje misli o normalnoj istologiji, patologiji i bakterio-logiji kamenica.

O zarazi Bacillus typhosus govore u tački

poljskom glazbom, lza ošog mrtvila, zatamjenja hrvatske svijesti, rušenja, što rodoljubnim duhom diše, svakom iskrenom hrvatu zaigralo je srce, kad je jednaka sokolska himna kroz puste ulice Drniša, kuda se je samo kroz ovo razdoblje prelo o osobnoj osvjeti, a na zator hrvatsva. Pri iztupu ovo četu cio Drniš pozdravio, ali nećemo premućat, što nam je na srđu, što nam hrvatsko čuvstvo nalaže da metnemo na dušu pomladjenom „sokolu“, a to bi bilo: hrvatski „sokol“ mora da drži najprvo uvijek visoko i neokaljano hrvatsku zastavu, uz zdravo tielo mora da goji plemenit duh, te sebi prikuplja i uzgaja sve što hrvatskim duhom diše; da bude prvi u podhatviti rodoljubnim, a da daleko stoji od osobnosti, i da ne bude nikad na službu pojedinaca, već sokolska ideja, a hrvatsko čuvstvo da mu prednjače u svemu. Ovo želimo našem sokolu, te ako ga ovo bude predvodit siguran je uspjehu na korist hrvatske svijesti, a na dika ove varoši. Teška zadaća sad čeka naš sokol, jer na njemu je sad: da ono što se kroz ovo razdoblje trvenja i nesloge izgubilo u hrvatskom smjeru uzdigne i preporodi, a da Drniš postane opet prijizjem hrvatske svijesti; a da to postane mora sokol da se postavi odmah na zdrave noge. Bože daj da se obradujemo! Moramo da pohvalimo prvi korak sokola što se je zauzeo, uz obćinu, da izvanrednim slavjem proslavi dan naših apoštola sv. Ćirila i Metoda. Nek bude ovaj dan probudjenja hrvatske svijesti u našoj varoši!

## Gajeva stogodišnjica.

Na 8. o. mj. svršilo se sto godina, što su u domaji Čeha, Lehja i Meha vile usudkinje pozdravile jedno novorođjenče u kući ljekarnika Gaja. U prvi čas nisu znale vile usudkinje, čim da ga obdare. Hijele su mu najprije dali liru, onda zlatnu opremu a najposlie se složiše, te mu utisnuše u sitne ručice slieg sa trobojkom. Neka bude vođja, preporeditelj naroda! I one sitne ručice razvile su u se u čvrste muškarčke piesti, koje ne izpuštiše toga stiega ni onda, kada je došla smrt i ukočila ruke Ljudevita Gaja.

Taj stieg je ostao u njegovim rukama i on nam još danas pokazuje put, kojim treba da podjemo. Ljudevit Gaj je preporeditelj naroda. Iz glube tmine noći, u kojoj je čamila domovina, on je prvi svom dušom stao tražiti izlaza. On je taj izlaz i našao.

Driem, koji je ovladao narodom, pao je i počeo se narod gibati i kako li se suzama orosiše oči cielog naroda, kada mu je zapjevao Gaj: Još Hrvatska ni propala!

Narodni sinovi, kojima je ovladala skroz tuđjinska kultura, trgnuše se na glas Ljudevita Gaja iz mrtvila i podjoše za njim. Sve više raslo je oduševljenje, sve više ječale su hrvatske budnice i raziegale se hrvatske pjesme. Naziv Ilirije upotrebio je Ljudevit Gaj samo da što većih plodova donese njegova misao o jedinstvu naroda, koji stanju s ove strane Drave. Zatravljen seljak pušta plug iz ruku i očaran skida kapu na zvukove hrvatske himne, a inteligencija biva osupnuta pred velikim narodnim blagom, što ga je počeo otkrivati Gaj i ono divno kolo njegovih suradnika. Nastaje takav zanos, da se je činilo, da i ptice našim jezikom pjevaju i potoci romonem našega jezika žubore.

Ziva besjeda Ljudevita Gaja probudila je krv u narodnim žilama i ta je krv potekla tako živo i smionjo, da se stala radjati književna djela božjeg nadahnuća. Takav je bio Ljudevit Gaj.

12. i doslovno vele: „I ako ne nalazimo u nijednoj kamenici Bacillus typhosus, koji bi ušao u nju ili u moru, ili na putu trgovine, to ipak putem našeg izraživanja smo opazili, da uciepljen gornji bacil žive u kamenici za deset dana, ali se ne širi dalje po tielu kame-nice; naši naceriti potvrđuju da glavnica u crievim umire“.

U tački 15. i 16. govore o zarazi gljivice koje što nalaze češće u mekušcima, pa i u kamenicama, ali uslied promljivog izraživanja, oni izključuju svaku mogućnost, da bi se i ova gljivica mogla pojaviti na kamenicama, koje se goje u čistom moru.

Ovi utjecaji ipak pri koncu preporučuju, da se pazi malo bolje na položaj u kom se kame-nice goje i preporučuju malu carantenu (con-tinaciju) za one kame-nice, koje se dovažuju izvana.

Ovo je dalo povoda, da Dr. Herdmann u „The Fisch Trades Gazette“ izreče svoje iskreno mnjenje.

On preporuča, da se sva gojišta kamenica pregledaju i da se poruše ona, koja se nadju da ne odgovaraju zdravstvenim propisima. Ovo isto imalo bi se učiniti i sa onim dućanima, u kojima se kamenice prodaju. Kamenice, koje

Već je prašina stala izjedati hrvatsku po-vjesnicu, ali eto Ljudevita Gaja gdje neumorno otire tu prašinu i zlatnim perom nastavlja pi-sati na onoj tužnoj stranici, gdje su njegovi djedovi prestali pisati, kada im je neprijatelj pero iz ruku izbio. Ideje Ljudevita Gaja od-nesne pobjedu. Morale su odneti pobjedu, jer su tako godile narodnom srcu, ta one su bile svojina i amanet narodne duše.

Krapina je za to u ime Hrvatske na 8. o. mj. ovila oko čela svojega velikoga sina svježi vienas harnosti za one velike zaslu-gue, što ih je učinio narodu taj veliki prorok i pjes-nik, a toj slavi pridružila se ciele Hrvatska srecem i duhom. Vidljivim djelom pak bit će počašćena uspomena Ljudevita Gaja podignu-ćem „Gajeva doma“ u Krapini.

## Političke vesti.

Za izborno pravo u Ugarskoj. Slovački su zastupnici u Ugarskoj odlučili pokre-nuti u interesu izborne reforme intenzivnu ak-ciju. U tu svrhu prizivaju u raznim mjestima Ugarske skupštine, na kojima će svojim izbor-nicima polagati račun i protumačiti im nuždu, da se zavede obće i tajno izborno pravo. Zas-tupnici Ferd. Juriga i Fr. Skyčak polagat će račun svojim izbornicima 18. o. mj.

Razpust goričkog sabora. Zemaljskom odboru u Gorici stigao je kraljevski reskript, kojim se razpušta gorički sabor. Sabor je raz-pušten, jer među strankama nije moglo doći do sporazuma, uslied česa je bio nesposoban za rad.

Proti povredi zastupničkog imuniteta. Austrijski ministar pravde dr. pl. Hoehenbur-ger upravo je na sve hrvatske zemaljske su-dove sljedeću naredbu: Pozivaju se predsjed-nici zemaljskih vrhovnih sudova, da — obzirom na u zadnje doba učestale povrede imu-niteta zastupnika — upute svoje podređene oblasti na točno održavanje zakonskih propisa o imunitetu narodnih zastupnika, da se takovi slučajevi više ne opetuju.

Republikanska ideja u Bugarskoj. U Bugarskoj se širi ideja, da se monarhija zamieni republikom. Ta ideja ima pristaša u svim slojevima, a vođja joj je bivši ministar Takev. Javlja se, da će pristaše ove ideje imati do-skora veliki sastanak na kojem će se organi-zirati u stranku, koja će kod sljedećih izbora stupiti u borbu. Republikanska ideja nalazi sve više terena u južnoj Bugarskoj, gdje su imali posjednici radi zadnjih dogodjaja veoma veliku škodu, jer je turska medja bila zatvorena.

Reforme u Turskoj. Novo ministarstvo u Turskoj sprema neke reforme za reorgani-zaciju turske države. Sada se misli u prvom redu na reorganizaciju turske vojske i to kop-nene i pomorske. Za kopnenu vojsku uzet je njemački general von der Goltz. On je 1. oravio 3 nedjelje u Carigradu. Porta je od pa-rlamenta zatražila 100,000 franaka za pokrće troškova radi boravka generala von der Goltz. Admiral turske mornarice Gamble za reorgani-zaciju mornarice traži 350,000 turskih funti. Pošto je ta svota progromna, to će se podie-liti u proračun na više godina. Sprema se i velika reorganizacija ministarstva izvanjskih po-sala. Bit će otpušteno kojih 80 činovnika. Vlada je nadalje priredila dva zakona o ob-sadnom stanju.

## Pokrajinske vesti.

Razpušteno obćinsko vieće u Selcima. Razpušteno je obćinsko vieće u Selcima na Braču, a to radi nesporazumka između vieć-

dolaze iz vana na tržište, ne bi se imale povjeriti na tržištu komu mu drago, već uvijek jednom čitanu, koji pripada društvu za gojenje kamenica i koji je dobro upućen u čuvanju kamenica van gojišta.

Na temelju ovoga talijanska je vlada izdala naredbu 20. listopada 1899., koja u kratko sa-drži sljedeće:

Gojenje kamenica i inih školjaka dozvoliti će se sa strane vlasti na to pozvane samo osoba dobro upućenim u ovu obrtnu ribarsku granu i na onim položajima, koje za to nadje shodnim osobita znanstvena komisija. Sva do-sadnja gojišta kamenica imaju se marljivo pregledati od osobitog zdravstvenog ribarskog po-vjerenstva, te će ovo dogovorno sa pokrajinskim zdravstvenim viećem izdati shodne odredbe, što se na ovo odnosi. Profi odredbi zdravstvenog vieća prost je utok na ministarstvo unutarnjih poslova, a ovaj u dogovoru sa državnim zdravstvenim viećem imalo da odredi ima li se utok uzaviti ili odbiti.

Uvoz kamenica iz vana dozvoljen je samo u slučaju, da su iste iz gojišta, koja podpuno odgovaraju zdravstvenom stanju kao u ovoj od-redbi, što mora potvrditi dotični konsul.

nika, uslied kojega je poslovanje vieća i uprave bilo onemogućeno. Upraviteljem je imenovan gosp. Grgo Andreis.

Metković. Svak zna, da izborni pravilnik za obćine brani birati viećnikom samo one koji su izričito od toga izključeni. Dakle one koji nisu izključeni, slobodno je birati, bez da su taksativno nabrojani. Među izključenim od tog prava ne nalaze se osobe koje nemadu stalnog boravišta u obćini. Ali baš za te osobe imamo drugo izričito izključenje. T. j. da ako su među viećnicima nesmjedu biti birani u obćinsku upravu. Treba dakle da je sasvim plitak ko to nebi svatko ravno taksativnom propisu da je u obćinsko vieće slobodno birati osobe neimajuće u obćini stalnog boravišta. Ali sad u nas prosuo se glas da je na stolu kajmakama Grihoni-a spravan za podpis peler kojim se izriče, da naš domorodac Gjermje pl. Dominiković nesmje, biti obćinskim viećnikom, za to što, tobož, nema stalnog boravišta u obćini! Ako je glas istinit, onda bi bilo to dokazom, da visoka vlada mješto tog kajmakama dizati na stepen namjestništvenog savjetnika, imala ga je povratiti u pučku školu nek se uči iznova abecedi, a u svakom slučaju na školi gdje bi imao naučiti kako nije nputno da podređeni politički činovnik dira u osinjak takve naravi, iz kojeg bi mogao širom pokrajine izlećeti takovi rojevi koji bi samoj njoj (vi-sokoj vladi) izkopali oči! . . .

Uprava Matice Dalmatinske u Zadru, u sjednici 5. srpnja 1909., zaključila je, da stogodišnjicu rođenja hrvatskog Velikana, slav-nog Ljudevita Gaja ovako u Zadru proslavi: 1. Matica Dalmatinska doprinya odmah družbi Sv. Ćirila i Metoda za lstru 200 kruna; 2. jeseni tek. godine Matica Dalmatinska priredit će u Zadru svečane zadušnice, uz zamolnicu na bratsko glazbeno-pjevačko društvo „Zoranić“, da saučestuje pjevanjem; 3. istom prigodom priredit će Matica Dalmatinska u „Hrvatskoj Čitaonici“ u Zadru prigodno svečano predavanje o našem Velikanu, za koje se rado odzavao gosp. prof. P. Karičić; 4. istom prigodom priredit će „Matica“ u „Hrvatkom Sokolu“ u Zadru prigodno pučku predavanje i razdieli će se prigodna brošura. Za ovaj se posao rado odzavao g. prof. dr. M. Perković; 5. Matica Dalmatinska zamolit će zadarska hrvatska i srbska društva, da sudjeluju sjajnom koncertu, kojeg će „Matica“ u Zadru prirediti; 6. Osim toga Matica Dalmatinska pridružit će se svim ostalim svečanostima!

## Iz grada i okolice.

Našim predbrojnicima. Prošle sedmice u našoj tiskarni radi bezposlice radnika nije se radilo, pa stoga nije ni list izlazio. Dok ovo javljamo predbrojnicim, molbom da uvažaje jaču silu koja je zapriječila izlazenje lista, moli nas uprava tiskarne također, da ju izričamo pred raznim naručiteljima tiskarskih radnja, ako su ove iznimno zakasile. Sada su prilike u tiskari posve sredjene, te je osigurano redovito obavljanje posala, kao i izlazenje lista. Ovo neka je na znanje i splitskom kpletalu, koji će primit svoju drugom prigodom. I ostali odgovori, koje smo nekojim listovima dužni, ne će izosteti. Malo strpljivosti, pa će sve doći redom.

Hrvatska Sokolska Krešimirova Župa priredjuje u nedjelju, dne 18. o. mj. skupni slet u Drnišu i svoju drugu javnu vježbu sa ovim razpredom: I. Proste vježbe (izvode Sokoli ciele župe iz pratnju glazbe). II. Vježbe podmladka Krešimirove župe (sa zastavicama uz pratnju glazbe). III. Vježbe na spravama (odio

Kako se iz svega vidi, što sam naveo, kame-nice ako se goje u čistom moru, daleko od zahoda, raznih tvornica, kao i rafinerija kamenog ulja, ne mogu biti podložne tifo-koleričnoj zar-azi, koja bi mogla uplivati i na onoga, te kame-nice jede. Svakako treba imati opreza oko čuvanja kamenica van gojišta.

Više puta imamo potrebu da čuvamo kame-nice van gojišta za nekoliko dana. U ovom slučaju, ako imamo na razpoloženje dobra čista mora, dostatna je njegova izmjenična uporaba. Tko mora nema, kao što ga nemaju oni, kojima mi odpremamo naše kame-nice, upućujemo ih na savjet glasovitog gojtjelja kamenica Dr. D. Co-zara. On preporuča sljedeće:

Soli morske, koja sadrži jednu malu količicu joda . . . . . 780 grama  
 „ „ potase . . . . . 109 „  
 Solfata od magnesie . . . . . 25 „  
 „ vapnenog . . . . . 50 „  
 „ . . . . . 36 „

Ukupno 1000 grama  
 Ova smjesa stavi se u 30 litara vode kiš-nice ili vrućka.

Treba imati na umu, da nije dosta imati čista mora, ili ovakova napravljena i u nj' sta-

šibenskog Sokola), IV. Vježbe na spravama (pomladak šiben. Sokola). V. Vježbe na spravama (prednjački brat šiben. Sokola). VI. Vježbe ču-njevima iz zbornju glazbe (odio šiben. Sokola). — Sudjeluje „Šibenska Glazba“. — Doček gostiju u 8 sati prije podne. — Pokusne vježbe u 10 sati pr. p. — Početak javne vježbe u 4 sata po podne.

**Hrvatski Sokol** u Šibeniku prigodom župskog sleta u Drnišu priredjuje tamo izlet u ne-objavljenim posebnim vlakom. Polazak iz Šibenika u Drnišu na 5 i pol sati u jutro. Povratak iz Drniša u Šibenik na 9 sati večer. Cijena tamo-amo za osobu K 3.— za izvršujuće članove „Hrv. Sokola“ K 2.— za sokolski pomladak K 1.— Vozne karte dobivaju se kod društvenog blagajnika brata Kreš. Novaka i u dućanu Iv. Grimania. Preporučuje se, da svi oni, te žele na ovaj izlet, nabave što prije vozne karte, e da se na vrijeme uzmogue raspolažiti glede broja vozova.

**Šibenik za družbu Sv. Ćirila i Metoda.** I ove godine prigodom blagdana naših narodnih apoštola Šibenik je dokazao, koliko mu na srcu leži budućnost našeg hrvatskog naroda u Istri. Onog dana počeli se kupiti doprinosi, te je do danas sakupljeno svega 566 kruna. Kupljenje se nastavlja, pa kad bude dokrajčeno javit ćemo napose imena svih doprinositelja.

Napried uvijek za našu hrvatsku Istru!

**Novi hotel „Velebit“** s restauracijom otvorio je u pomješću gdje je prije bio „Hotel Krka“ g. Ivan Z. Dračar. Namještaj je krasan. **Nema ljeta.** Ove godine kao da nema ljeta. Česte kiše ublažuju vrućinu i održavaju vlagu u zemlji. Pred večer je baš ohladno, ko da smo u jeseni.

**Zastupnici kod namjestnika.** Pišu nam iz Zadra, da su zastupnici Dr. Dulibić i Dr. Katičić neki dan posredovali kod namjestnika u prilog pučanstva občine Skradinske, kojemu je silna krupa na 27. pr. mj., u oči žetve, uništila gotovo sve poljske proizvode. Namjestnik je obećao, da će učiniti što bude moguće, da se narodu pomogne.

**Za realku u Šibeniku.** Doznajemo, da će do koji dan stići u Šibenik školski referent barun Maročić, da prividi pomješća, koja će bit određena za smještaj realne škole. Uz put prigledat će i njeke pučke škole.

**Odobrena razdioba školskih okoliša.** Razdioba školskih okoliša u našem gradu, kako je bila predložena od mješovitog povjerenstva, bila je od pokraj škol. vieća odobrena. Po tog razdiobi pohadjanje škola u Šibeniku bit će uređeno kako to zahtijevaju prave mjestne prilike, i bit će uzpostavljena netom se otvore sve odobrene gradske škole.

**Narodni blagdan u Drnišu.** Pišu nam: Inicijativom našeg občinskog upraviteljstva i „hrv. sokola“ u Drnišu se dostojno odužio uspomeni sv. braće. Sva hrv. društva i stanovi okoliše se trobojnim. Tihoj misli koju je čitao nadzupnik veleč. g. O. A. Bilionić, osim zastupstva občine i mjestnih društava korporativno je prisustvovao i „Sokol“. Preko mise uz orguljsku pratnju pjevahu školska djeca staro-hrvatske naobzene popjevke. Tom prigodom gosp. nadzupnik izreče vrlo liepu prigodnu besjedu predrečujuć nam za uzore svetu braću, Ćurgura ninskoga i meccu Strossmayera. — Nakon mise u občinskoj viećnici proslavi brat Dobronić o političnom značenju ovog blagdana; brat Štrkalj o „družbi“ i o borbi naše braće u Istri; brat Regner o dužnostima sokolstva spram hrvatstva. — Dakako da baš „Sokol“ podariše prvi obol na uhar siročici Istri. Dva brata u tu svihu kupiše po mjestu, a sretni smo da kod svakoga naidjše na

vihi kamenice, već treba da more dobije potrebitu količinu kisika, što se može postići na sasna jednostavan način, jednom prostom spravicom što vruće preporučujem svim onima, koji moraju kamenice držati van gojišta dulje vremena, ako žele da učivaju dobar glas u trgovini svojim kamenicama.

Kako se iz ovog što sam naveo vidi, sve vlade posvećuju kamenicama osobitu pažnju, kako bi se izbjeglo svakoj pogibelji po ljudsko zdravlje. Prije nego svršim moram napomenuti rieči glasovitog Herdmanna:

„Mi ne možemo izbjeći patogeničnim glijivicama, možda im idemo i u susret, bez da čujemo posljedice. Školjaši diele s mliekom kog mi pijemo, mesom i kruhom što jedemo, vodom koju pijemo, zrakom koji dišemo odgovornost za prenašanje zaraznih bolesti u čovjeka. Ovo ipak nije razlog da se odrećemo zdrave hrane, što nam oni daju. Obzira naprama ovome imale bi imati vlasti bilo u gojištima, bilo pri prodaji, kako bi narod bez ikakva straha mogao jesti zdrave i potrebite kamenice.“

(Nastavić se se.)

obilnu darežljivost. — U večer sledila je razsvjeta s paljenjem umjetnih krišova. — Treba iztaknuti da je i drniško mj. školsko vieće na proslavu uspomene sv. braće određilo praznik.

**— Radnje za namještaj telefona** napreduju, te će bit dovršene sasvim do polovice idućeg mjeseca kolovoza.

**Izjava.** Iz Kaštel Staroga primamo: Na čast istini podpisani izjavljujemo da smo dana 21. pr. mj. bili u društvu g. Milana Danila kad je pred Trocollovom kafanom na trgu u Spljetu sastao Antu Stražičića i dao mu dvie zaušnice i to obe na lievo lice takovom snagom, da mu je šešir opao s glave i neki spisi iz ruke, te su se udarci mogli čuti barem na 50 korakaža daljine. Damilo je zamahnuo i treći put, ali Stražičić se osobitom vještinom ovom zamahu izmakao. Ovo se je dogodilo oko 10 sati prije podne, a ne kako u „Jedinstvu“ stoji u 7<sup>30</sup>, jer smo skupa sa Danilom došli u Spljet na parobrodu „Dinara“ istog dana iz 8 sati, obavili neke poslove, u sarajevskoj pivari pojeli po jedan gulaš, a tek onda potražili odgovornog urednika „N. Jedinstva“. Izjavljujemo da u napadaj nismo ulazili, bili smo samo svjedoci događaja. — Marko Ivanac, Marin Škarica.

**Za pomoć pučanstva u občini skradinskoj.** Naš zastupnik Dr. Ante Dulibić prikazao je u carevinskom vieću prešan predlog, kojim se pozivlje vlada, da priskoči hitno i što izdašnije u pomoć pučanstvu občine Skradinske, koja je nastradalo usled krupe.

**Grobište u Zablacu** već je zgotovljeno na obće zadovoljstvo onih seljana, koji su u nestašici groblja udarali na sto muka u Žarunu radi pokopavanja svojih mrtvih, kako je to našoj javnosti vrlo dobro poznato. Do skora obavit će se svećani blagoslov tog novog groblja, a u koji će to dan biti, javit ćemo naknadno.

## Iz hrvatskih zemalja.

**Proslava Gajeve 100 godišnjice.** Na 8. o. mj. proslavljena je u Krapini na najsvetčaniji način Gajeve stogodišnjica uz sudjelovanje mnogobrojnog občinstva te mnogih stranih gostova. Svečanost započela je svećanom službom božjom. Iz toga krenuše sva društva, korporacije, povorka naroda i predstavnici oblasti iz crkve pred Gajev spomenik, gdje je domaći župnik držao svećano slovo. Po tom su položeni mnogobrojni vijenci na spomenik i pjevano je sa uzhitom više pjesama.

**Što se je dogodilo sa Barčićevom brzojavkom na kralja?** „Hrv. korr.“ piše: Sa višestrana bio nam je upravljen upit da li šta znamo o sudbini brzojavke koju je zastupnik Barčić prošlih dana bio upravio na Njegovu Veličanstvo glede sazava hrvatskog sabora. Da udovoljimo želji naših prijatelja, tim više, jer se je kod mnogih bila pojavila sumnja, da dotična brzojavka ne će biti niti uručena kralju u ruke, to smo se u stvari propitali na kompetentnom mjestu. Dobismo ovaj odgovor: Brzojavka predsjednika hrvatskoga sabora po starosti zastup. Erazma Barčića bila je prevedena od rieči do rieči iz hrvatskog na njemački jezik i ončas podastrita Njegovu Veličanstvu“. Naš je daljni upit glasivo: Je li Njegovu Veličanstvo u stvari poduzelo do sada išta? Odgovor dobismo: „Nije nam poznato do sada išta“. Saznajemo pak iz krugova hrvatskih zastupnika na carevinskom vieću, da će se Njegovu Veličanstvo dati informirati točno o svim u navedenom brzojavu navedenim razlozima.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)  
Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

## Javna zahvala.

Prigodom teške žalosti, koja nas je snašla smrću naše nezaboravne

### Milice Pavličević

čutimo se dužnim, da napose izrazimo našu najtopliju hvalu i harnost čč. sestrama milosrdnicama u pokrajinskoj ludnici u Šibeniku, koje su s osobitom požrtvovnošću njegovale i dvorile milu pokojnicu u njejoj teškoj i dugoj bolesti, onda veleuč. liečniku-specijalisti Dr. Boži Kurajci, ravnatelj u iste ludnice, za svu njegovu skrb oko iste. Suvviše neka budu uvjereni o našoj vječitoj harnosti kolege učitelji Vicko Marković i Vicko Belamarić, koji su se, osobito prvi, marno zauzeli da sproved nezabora vnepokojnice izpane što dostojnije, tako isto i veleuč. gosp. Slavomir Sinčić, kot. škol. nadzornik, koji je također tome mnogo doprinio. Hvala i „Učiteljskom Društvu“ u Šibeniku na pruženim dokazima saučesća, te svima, koji se nas ovom tužnom prigodom sjetše.

Zadar, 10. srpnja 1909.

Ante Pavličević, otac. Šimun Pavličević, brat.

## Javna zahvala.

U teškoj žalosti, koja nas je zadesila smrću naše

### Šimice,

u 20. godini života, uzimamo ovaj način da se iz svega srca zahvalimo veleučenom Dr. liečniku Montani, koji se je toliko zauzimao da nam izlieči našu miljenicu i veleuč. gosp. Don. Nikoli Plančiću, župniku Murtera, kao i gosp. učitelju Delfinu i učiteljici Chela, koji njesu žalili truda a da nam dadu boljeg uputstva u njegovanju mile nam pokojnice pri teškoj bolesti.

Viečna hvala i harnost svoj ostalooj rodbini, znanicim i prijateljima koji su nam bilo na koji način izkazali svoju sućut u našoj tuži. Bog svima naplatio.

Murter, 1. srpnja 1909.

Lovrić Ive, otac; Lovrić Celestin brat; Lovrić Stanko, Lovrić Šime, Lovrić Ljube; stricevi; Lovrić Mate, djed; Lovrić Jakov, Lovrić Adam; stricevi; Lovrić Cvita, Mande i Mare; sestre; Lovrić Dumica i Mare; strine.

## Objava.

Razprava ponuda glede sjeguranja siena, slame i slame pod konje za mjesto Zadar i Šibenik bit će u Zadru na 27. srpnja t. g. kod c. k. mjestnog domobranskog zapovjedništva; u Šibeniku na 20. srpnja t. g. kod obskrbe c. k. domobranske pješačke pukovnije Šibenik broj 23 svaki put u 10 sati prije podne.

P. n. ponudjači pozivaju se uljudno, da predadu pismene i bilježeno obskrbljene ponude kod navedenih ureda do gori spomenutog roka. Šibenik, dne 6. srpnja 1909.

## Tražim djevojku od srednjeg doba ili udovicu sa djecom

da me usreći i da me pazi do smrti. Ja sam zadovoljan nju odmah oženiti, ali samo kada bi dotična imala do 2000 kruna. Ja sam udovac bez djece, katolik, godina 36. Imadem stanje što vriedi do 20.000 kruna. Pisati na adresu: Markiol Gaspić pk. Petra iz Tribunja.

## Loze:

Maraština, Trbljan, Pulježanac, Pošip, Plavina Babić i Ninčuša

navrnuti

na Rupestris Monticola, Aramon × Rupestris-Ganzin br. 1 i Riparia × Berlandieri-Tekei

prodava buduće jeseni Krsto Pečenko, Komen, Goriško.

Zahtjevajte cienik!

2-5

## Obavjest.

Čast mi je javiti, da koncem lipnja prenosim moj „Hotel Krka“ s restauracijom u kuću Unič, isto na obali, povrh kavane „Miramar“.

Preporučujem se svim mojim cijenimim gostima i prijateljima i za u buduću, uvjeravajuć ih, da ču svojski nastojati, da budu uvijek i posve zadovoljni.

Šibenik, 14. svibnja 1909.

Frane Crljenko, hotelier.

Sasvim badava svakomu

ura sa lancem

Da našu tvrdku kao i naše nove žepne ure za gospode i gospodje objavimo, razaslijeemo svakomu uz priposlanu K 1.— za troškove (također u poštanskim markama) krasnu uru sa lancem i naš ilustrirani cienik.

Pišite odmah na tvrdku: HEINRICH WEISS, Beč 99. Poštanski pretinac. 8-96

## Grand Hotel „Velebit“.

Čast mi je saobćiti p. n. občinstvu, da sam 10. ov. mj. otvorio ponovno uređeni hotel s restauracijom (bivši Krka) sa 36 soba najmodernije uređenih s krasnim vidikom na more i obalu i svim mogućim potrebama; električno svjetlo, telefon, kupelji i t. d. Dajem popust putnicima koji više vremena stanuju, aabonentima i oficirima. Jamčim za izvrsnu kuhinju i poslužbu.

Preporučam se i za mnogobrojni posjet molim.

Šibenik, 14. srpnja 1909.

Sa štovanjem:

Ivan Z. Dračar.

Vlastnik.

## NIUSOL

pripravljen od BERGMANNA I DR. U TEČENU O.JE. jest i ostaje kao i do sada najbolje od svih modernih sredstava za

bojadisanje kose

i dobiva se za plavu, kestenjastu i crnu boju uz cienu od K 2-50 po flaši.

Prodaje se kod: 11-20

Vinka Vučića, Drogerija -- Šibenik.

# HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA - PODRUŽNICA - ŠIBENIK.

## BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimaju najkulatnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

## DIONIČKA GLAVNICA K 1.000.000

Pričuvna zaklada i pritičci  
K 150.000.

Centralna Dubrovnik - - - - -  
- - Podružnica u Splitu i Zadru.  
Priskrbljuje zajmove uz amortizaciju kotarima, občinama i javnim korporacijama.

## MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razeretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osjeganje proti gubitku kod ždrieanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

## ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulatnije uvjete.

42-52

# CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.  
UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinski trg, Berislavićeva ulica br. 2. - - - - -  
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja

### I. Na ljudski život:

- a) osiguranja glavnic za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.

### II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokuštva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

### III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi: . . . . . K 1,410.816.28  
Od toga jamčevne zaklade: . . . . . K 1,000.000.00  
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: . . . . . K 820.000.00  
Izplaćene odštete: . . . . . K 2,619.582.36

Za Dalmaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatia“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Po Sud br. 356. - - -

PUTNICI PRIMAJU SE UZ Povoljne UVJETE. 46-52

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

## Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:

sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4 %  
" " " 15 " " 3 %  
" " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke uz zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim.

(sterlinam) uz uložničke Listove:  
sa odkazom od 15 dana uz 2 9/10 %  
" " " 30 " " 2 1/2 %  
" " " 3 mjes. " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepest 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Žiro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso miestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvara tekuće račune u raznim vrijednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izdriebanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Karlsbad, Cervignano, Cormons, Cernoviću, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solograd (Salzburg), Split, Töplitz, Troppau Warnsdorf, Bečko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje preduljme na vrijednostne papire robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontirnja (Contirungs-Lager).

### Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibelji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocienosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osjeđuraje vrijednote proti gubitcima žrieanja

31-52 Banca Commerciale Triestina.



## Prodaje se kuća

u gradu na dva, odnosno tri poda sa prostranom pomješćima, avlijom, gustomom. Ukupno 5 soba, kuhinja i 4 konobe. Za potanje obavijesti obratiti se na uredništvo našeg lista.

5-9



# HRVATSKA TISKARA I KNJIGOVEŽNICA - ŠIBENIK.

## TISKARA

Obskrbljena je sa najmodernijim i najsavršenijim strojevima, te prima sve u štamparsku struku zasjecajuće radnje od najjednostavnijih do s najfinijim ukrasima izradjenih, a sve uz umjerene cijene.

Izraduje svakovrstne radnje kao: Knjige i brosure, sve vrsti tiskanica za občinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike trgovce itd. itd., te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu plesne redove, osmrtnice itd. itd.

## KNJIGOVEŽNICA

obskrbljena je sa strojem za pozlaćivanje i sa najnovijim slovima, te izvršuje sve knjigoveške radnje sa tiskom u bojama, posrebljenim i pozlaćenim, a prima naručbe za izradbu raznih galanterijskih predmeta, kutija, okvira itd. itd.

Preporuča za to svoje proizvode slavnomo občinstvu, a napose trgovcima, zavodima i društvima.

Prva hrv. tvornica voštanih sveća Vlad. Kulića u Šibeniku.